
Kompetencja 3 – WIEDZA O GOSPODARCE

Scenariusz lekcji 12 – Wzrost gospodarczy, cykl koniunkturalny

---

**Składnik kompetencji:
Mierniki wzrostu gospodarczego
(PKB, PNB, PKB per capita), inflacja,
bezrobocie, rachunek narodowy
brutto, cykl koniunkturalny**

Materiał nauczania:	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost gospodarczy, TD2, • mierniki wzrostu gospodarczego: produkt krajowy brutto, produkt narodowy brutto, dochód narodowy, TD2, • rachunek dochodu narodowego, TD2, • pojęcie cyklu koniunkturalnego, TD9, • fazy cyklu koniunkturalnego, TD9.
Środki dydaktyczne:	<ul style="list-style-type: none"> • komputery z dostępem do sieci Internet, • wideoprojektor lub OTVC projekcyjny o przekątnej min. 42", • drukarka czarno-biała, • papier do drukarki, • System Informatyczny eduKariera.
Ćwiczenia:	<ul style="list-style-type: none"> •
Czas trwania:	45 minut

Organizacja i przebieg zajęć

Nauczyciel organizuje wizytę w rejonowym oddziale GUS-u, umawiając wcześniej spotkanie z pracownikiem, który w rozmowie z uczniami zapozna ich z definicją takich mierników, jak produkt krajowy brutto, produkt krajowy per capita, produkt narodowy brutto, produkt narodowy netto, dochód narodowy, a także umożliwi im skorzystanie z danych dotyczących tych wskaźników.

Uczniowie otrzymują od nauczyciela zestaw zadań do wykonania (załącznik nr 1).

Jeżeli taka organizacja nie jest możliwa, nauczyciel podaje pojęcie wzrostu gospodarczego i rozwoju gospodarczego oraz wymienia bariery rozwoju gospodarczego, wyświetlając schemat umieszczony w **załączniku nr 2**. Ponadto prezentuje sposób mierzenia PKB i obliczenia wskaźnika tempa wzrostu PKB.

Poleca uczniom wyszukanie w Internecie (mogą skorzystać z Systemu Informatycznego eduKariera) definicji PKB, PNB, PKB per capita, PNN oraz danych, które pozwolą im wykonać poniższy zestaw zadań (załącznik nr 1).

Uczniowie otrzymują zestaw zadań do wykonania (załącznik nr 1).

1. *Pozyskanie informacji o wysokości PKB dla Polski za lata 1990–2010 i stworzenie wykresu w układzie współrzędnych, w którym oś OX będzie osią czasu, a OY osią wartości PKB.*
2. *Pobranie informacji o wysokości PKB per capita dla Polski za ostatni rok obliczeniowy i porównanie go z PKB per capita za ten sam okres wybranych krajów europejskich. Określenie, w jakiej grupie krajów znajduje się Polska.*
3. *Na podstawie danych GUS-u lub z Internetu o wysokości PKB, PNB, PNN i DN dla Polski za ostatni okres obliczeniowy obliczyć:*

- *jakie było saldo rozliczeń z zagranicą?*
- *jaka była wartość amortyzacji?*
- *jaka była wartość podatków pośrednich?*

4. Czym jest wskaźnik HDI?

Następnie nauczyciel wyświetla wykres cyklu koniunkturalnego (załącznik nr 3) i krótko omawia poszczególne jego fazy.

Proponuje uczniom podzielić się na cztery grupy. Każdej grupie wręcza arkusz szarego papieru i podaje nazwę fazy, którą będzie się zajmowała. Poleca wypisać na arkuszach krótką charakterystykę zadanej fazy i zachowanie mierników wzrostu gospodarczego podczas jej trwania.

*Dwóch **uczniów** otrzymuje od nauczyciela dwie liny. Z jednej liny układają trend wzrostu gospodarczego długookresowego, a z drugiej sinusoidalne wahania koniunkturalne.*

Wzorują się wyświetlonym schematem z załącznika nr 1.

Uczniowie w grupach mają do dyspozycji Internet i stamtąd uzyskują potrzebne informacje.

Po zakończeniu zadania przedstawiciel każdej grupy staje w odpowiednim miejscu przy linie wraz z wypełnionym arkuszem szarego papieru. Osoba wybrana przez grupę omawia daną fazę cyklu i zachowanie mierników wzrostu gospodarczego.

Nauczyciel ocenia pracę grupy wg prawidłowości charakterystyki fazy, liczby wymienionych mierników i ich wskazań oraz jakości prezentacji.

Przykładowe odpowiedzi

1. Faza kryzysu (recesji):

zmniejszenie stopnia aktywności gospodarczej przejawia się tylko w obniżeniu tempa wzrostu produktu krajowego brutto (PKB) w porównaniu z poprzednim okresem, nie następuje natomiast bezwzględny spadek rozmiarów produkcji, a w konsekwencji produktu krajowego brutto.

Obniżaniu się tempa wzrostu PKB w fazie recesji towarzyszą zazwyczaj:

- niższy poziom wydajności pracy,
- zahamowanie wzrostu lub nawet obniżenie realnych płac, zysków i in. dochodów społeczeństwa,
- zmniejszenie tempa wzrostu lub też spadek nakładów inwestycyjnych,
- zahamowanie wzrostu cen, wzrost bezrobocia,
- nadwyżka podaży nad popytem, wzrost zapasów u producentów
- spadek cen (współcześnie zwolnienie tempa inflacji).

2. Faza depresji:

- trend spadkowy produkcji, zatrudnienia, płac, cen, zysku, inwestycji i konsumpcji zanikają,

- przywrócona zostaje stabilizacja i równowaga na niskim poziomie,
- niski poziom cen, niska stopa zysku – zmusza firmy, które przetrwały kryzys, do poprawy rentowności.

3. Faza ożywienia:

- wzrasta popyt (najpierw inwestycyjny),
- wzrost produkcji, przychodów, zysków i zatrudnienia,
- rosną ceny.

4. Faza rozkwitu (szczyt, boom):

- występuje, gdy aktywność gospodarcza osiąga najwyższy poziom, tj. przekracza poziom aktywności podczas ostatniego szczytu,
- stabilizacja i równowaga na wysokim poziomie produkcji (wysoka sprzedaż, wysoki poziom zatrudnienia, wysokie stopy zysku),
- wysoki poziom cen.

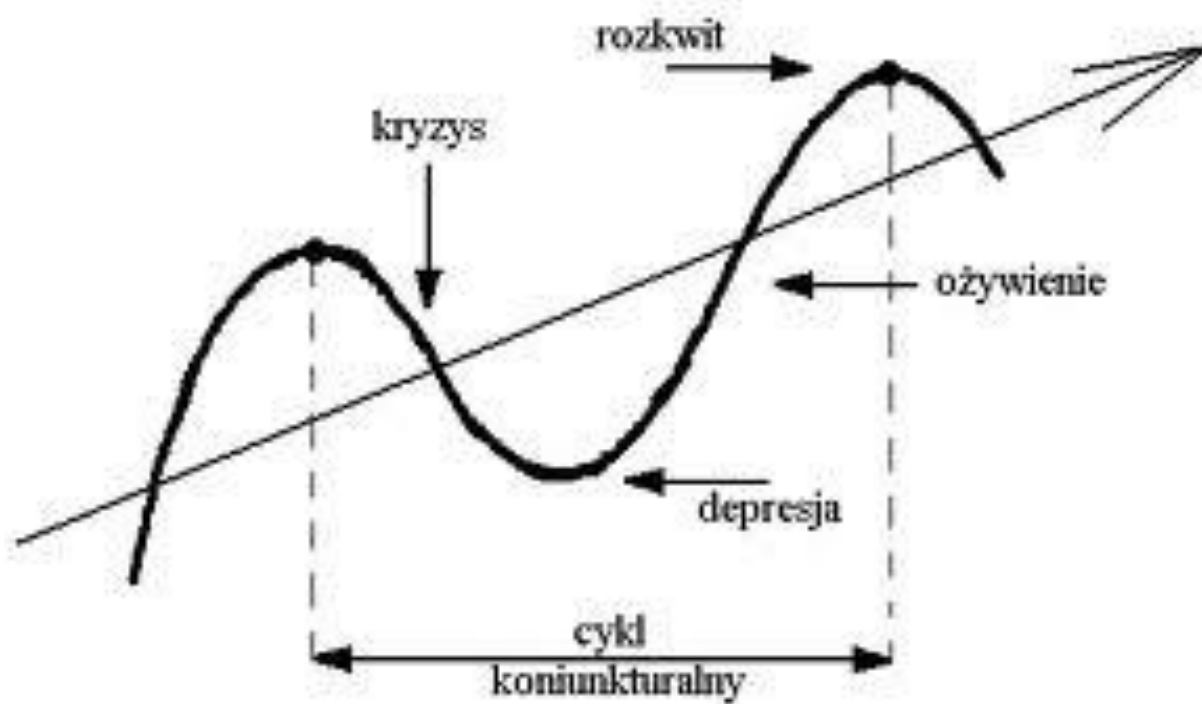
Zadanie domowe: Uczniowie zapoznają się z teorią dotyczącą tematu lekcji w systemie **eduKariera**.

Załącznik nr 1

Zadania do wykonania:

1. *Pozyskanie informacji o wysokości PKB dla Polski za lata 1990–2010 i stworzenie wykresu w układzie współrzędnych, w którym oś OX będzie osią czasu, a OY osią wartości PKB.*
2. *Pobranie informacji o wysokości PKB per capita dla Polski za ostatni rok obliczeniowy i porównanie go z PKB per capita za ten sam okres wybranych krajów europejskich. Określenie, w jakiej grupie krajów znajduje się Polska.*
3. *Na podstawie danych GUS-u lub z Internetu o wysokości PKB, PNB, PNN i DN dla Polski za ostatni okres obliczeniowy obliczyć:*
  - *jakie było saldo rozliczeń z zagranicą?*
  - *jaka była wartość amortyzacji?*
  - *jaka była wartość podatków pośrednich?*
4. *Czym jest wskaźnik HDI?*

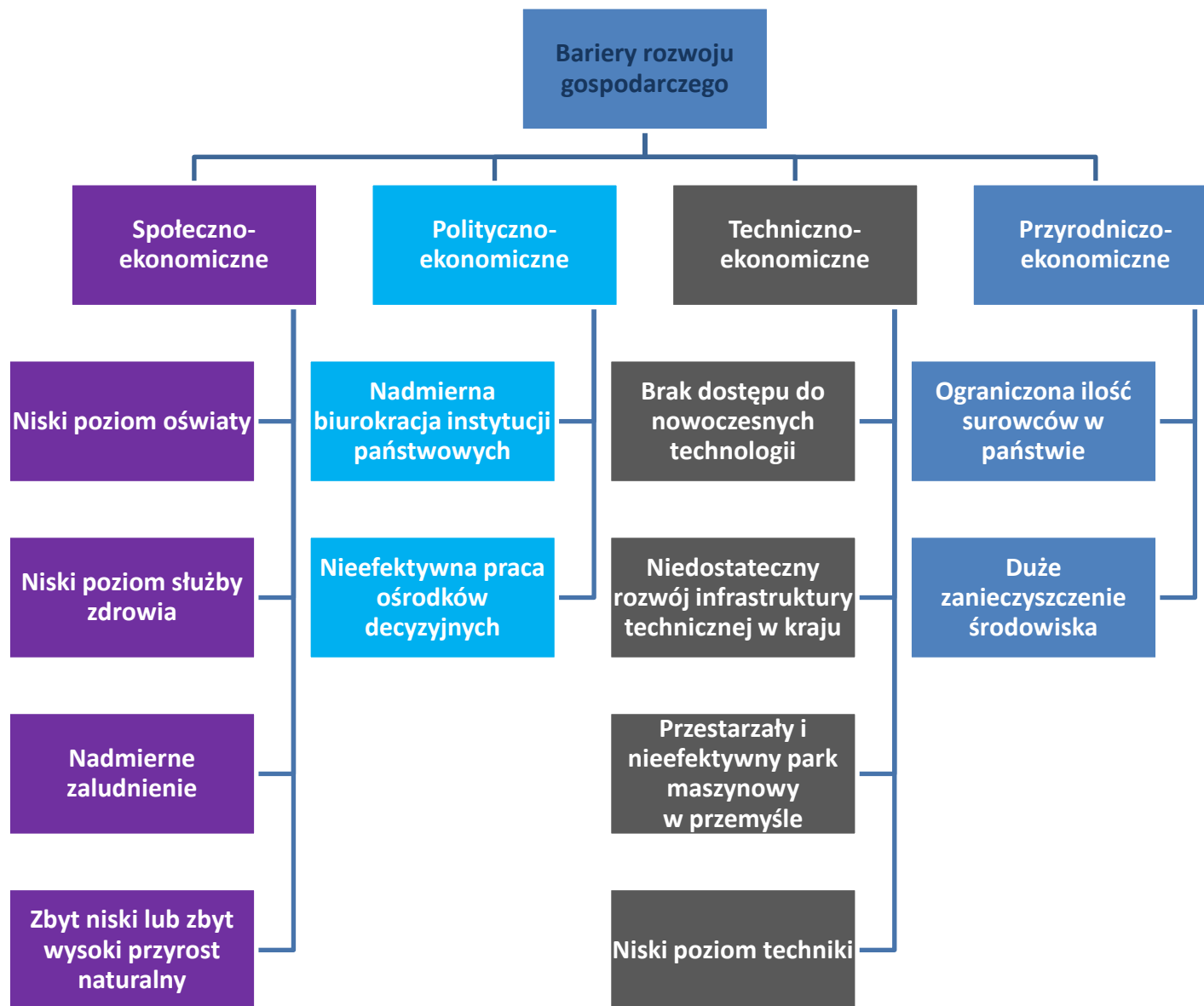
Załącznik nr 3

Scenariusz lekcji 12 – Wzrost gospodarczy, cykl koniunkturalny

Załącznik nr 2

Scenariusz lekcji 12 –

Wzrost gospodarczy, cykl koniunkturalny